

BIOLOGIK SUYUQLIKLARNING YOPISHQOQLIGI VA TIBBIYOTDAGI AHAMIYATI

Alfraganus Universiteti Tibbiyot fakulteti

stomatologiya ishi

yo'nalishi I-kurs talabasi

Saidov Quvonchbek

Anatatsiya; Ushbu maqolada biologik suyuqliklarning yopishqoqligi (viskoziteti) tushunchasi, uning fiziologik xususiyatlari va tibbiyotdagi ahamiyati ko'rib chiqiladi. Maqolada qon, limfa, siydik, ovqat hazm qilish suyuqliklari va boshqa biologik suyuqliklarning yopishqoqligi, ularning organizmdagi funksiyalari va patologik holatlarda o'zgarishi tahlil qilinadi. Shuningdek, yopishqoqlikning diagnostika va davolashdagi roli ham yoritilgan.

Kalit so'zlar: biologik suyuqlik, yopishqoqlik, qon, limfa, tibbiyot, diagnostika, patologiya, viskozitet.

Kirish

Biologik suyuqliklar – organizmning turli tizimlarida muhim vazifalarni bajaruvchi suyuqliklar bo'lib, ular metabolismni ta'minlaydi, oziq moddalarni tashiydi, chiqindilarni chiqaradi va organizmni himoya qiladi. Ushbu suyuqliklarning xossalari orasida yopishqoqlik (viskozitet) muhim o'rin tutadi. Yopishqoqlik – suyuqlikning oqishiga qarshilik ko'rsatish qobiliyati bo'lib, u suyuqlikning molekulyar tarkibi, ion konsentratsiyasi va haroratiga bog'liq.

Tibbiyotda biologik suyuqliklarning yopishqoqligini o'lchash organizmning sog'lom ishlashini baholash va turli patologik holatlarni aniqlashda muhim diagnostik vosita hisoblanadi.

Biologik suyuqliklarning yopishqoqligi

Qon

Qon – eng ko‘p o‘rganilgan biologik suyuqlik hisoblanadi. Qonning yopishqoqligi uning tarkibidagi eritrotsitlar, leykotsitlar, trombotsitlar va plazma oqsillari bilan belgilanadi. Normal qon yopishqoqligi qon aylanishini ta'minlaydi, kislorod va oziq moddalarni hujayralarga yetkazadi hamda organizmni infeksiya va jarohatlardan himoya qiladi.

Qon yopishqoqligining o‘zgarishi patologik holatlar:

- Gipervizkoz qon – qonda qizil qon hujayralarining ko‘payishi yoki plazma oqsillari oshishi natijasida yuzaga keladi. Bu holat tromboz va yurak-qon tomir kasalliklariga olib kelishi mumkin - Gipovizkoz qon – qonda suv miqdori ko‘payishi yoki oqsillar kamayishi natijasida qon suyuqlashadi, bu qon bosimi pasayishi va kislorod yetishmovchiligiga olib keladi.

Limfa

Limfa – immun tizimining muhim komponenti bo‘lib, limfotsitlar va boshqa hujayralarni tashiydi. Limfaning yopishqoqligi uning oqimini va immun javobini belgilaydi. Gipervizkoz limfa immun tizimining susayishiga va infektsiyalarga qarshilikning kamayishiga sabab bo‘lishi mumkin.

Ovqat hazm qilish suyuqliklari

Ovqat hazm qilish suyuqliklari (shuningdek, oshqozon sharbati va ichak sharbati) oziq moddalarni Emilishiga yordam beradi. Ularning yopishqoqligi oziq moddalarni hazm qilish va so‘rilishini ta'minlaydi. Masalan, oshqozon sharbati juda qalin bo‘lsa, ovqat hazm bo‘lishi qiyinlashadi va oshqozon faoliyati buziladi.

Boshqa suyuqliklar

Siydik, sut, ter va boshqa ichki sekretsialarning yopishqoqligi ularning fiziologik vazifalarini bajarishda muhimdir. Masalan, siydikning yopishqoqligi buyraklar faoliyati va suv balansini nazorat qilishda ahamiyatlidir.

Tibbiyotdagi ahamiyati

Biologik suyuqliklarning yopishqoqligi tibbiyotda quyidagi maqsadlarda ishlatiladi:

1. Diagnostika: qon viskozitetining o'lchanishi tromboz, anemiya, qandli diabet va boshqa kasalliklarni aniqlashda ishlatiladi.
2. Davolash va monitoring: gipervizkoz yoki gipovizkoz holatlarni dori vositalari yordamida tartibga solish mumkin.
3. Laborator tadqiqotlar: suyuqliklarning yopishqoqligi ularning normal funksiyasini va patologik holatlarni aniqlash uchun muhim parametr hisoblanadi.

Xulosa

Biologik suyuqliklarning yopishqoqligi organizmning normal ishlashini ta'minlaydigan muhim fiziologik xususiyatdir. Qon, limfa, ovqat hazm qilish suyuqliklari va boshqa suyuqliklarning viskoziteti ularning transport, himoya va hazm qilish funksiyalarini bajarishda muhim rol o'ynaydi. Tibbiyotda yopishqoqlikni o'lchash diagnostika, monitoring va davolashda keng qo'llaniladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Guyton, A.C., Hall, J.E. Textbook of Medical Physiology. 14th Edition. Elsevier, 2021.
2. Kumar, V., Abbas, A.K., Aster, J.C. Robbins and Cotran Pathologic Basis of Disease. 10th Edition. Elsevier, 2020.
3. McPherson, R.A., Pincus, M.R. Henry's Clinical Diagnosis and Management by Laboratory Methods. 23rd Edition. Elsevier, 2021.
4. Hall, J.E. Guyton and Hall Physiology Review. 3rd Edition. Elsevier, 2020.